

Ainekava kognitiivsed oskused

I arengutase

Eeltunnetuse kujundamine. Elementaarsete orienteerumisreaktsioonide esile kutsumine: pilgu suunamine, puudutamine ja kompimine (kätega, näoga, huultega), esemete panemine suhu, närimine, kopsimine, tõukamine.

Meelte stimuleerimine. Kompimismeel. Puudutamisele reageerimine (erinevad faktuurid). Puudutamise talumine. Esemete puudutamine koostegevuses. Kätte pandud esemete hoidmine. Nägemismeel. Valgusele reageerimine. Pilgu fikseerimine ja hoidmine taustast eristaval esemel, valgusel. Aeglaselt liikuva eseme, valguse lühiaegne jälgimine pilguga. Vaateväljast kadunud eseme otsimine pilguga.

Haistmismeel. Eri intensiivsusega lõhnade nuusutamine, meeldivale/ebameeldivale lõhnale reageerimine.

Maitsmismeel. Eri maitsete tunnetamine.

Kuulmismeel. Reageerimine helile. Pilgu, pea, keha pööramine heliallika suunas. Helide tekitamine (nt käeulatuses oleva heli tekitava eseme puudutamine, ümber randme oleva heli tekitava eseme liigutamine).

Tasakaalumeel. Erinevad tasakaaluharjutused, nt erinevates suundades kiikumine, Grossing, harjutused teraapiapallil jne.

Proprioseptiivne meel (lihaste-liigeste sügav-surveline tunnetus, asenditaju). Ergutavad ja enesekontrolli arendavad harjutused (nt teraapiapallil, batuudil hüppamine; raskete esemete tõstmine, tirimine; tugev massaaž jne). Liigutuste kordamine meeldiva kogemuse jätkumiseks (nt trummi löömine, marakaga heli tekitamine). Takistavatest teguritest vabaneda üritamine (nt rätiku näo eest ära tõmbamine). Eseme eesmärgipärane haaramine.

Orienteerumine lähiümbruses. Igapäevases ümbruses enese turvaliselt tundmine. Igapäevaste esemete märkamine keskkonnas. Kohanemine uute tingimustega (ruumid, inimesed).

Igapäevaselt korduva situatsiooni äratundmine keskkonnast tulenevate vihjete põhjal (nt söömisele eelneb põlle ette sidumine, sööklasse minek, toidu lõhn, nõude helid). Mälu toetub rutiinile. Lihasmälu (nt riietumisele kaasa aitamine, trepil liikumine).

II arengutase

Erinevate aistingute seostamine.

Võta-anna tegevused esemetega. Eseme lahtisest nõust või käest võtmine. Andmise harjutamine (nt palli veeretamise, auto lükkamise tegevuste käigus). Eseme paigutamine ettenäidatud kohta (kasti, riiulisse). Osaliselt peidetud eseme otsimine. Õpilase nähes peidetud eseme leidmine.

Suuruse-, vormi- ja ruumikujutised. Eseme tunnuste suunatud tajumine: suurus, värvus või vorm. Esemete valik ja paigutamine vastavasse vormi. Esemepaaride leidmine. Nimetatud tuttavatele esemetele osutamine (käega, pilguga).

Liigutuste harjutamine. Liigutuste sooritamine erineva tempo ja rütmiga koostegevuses (plaksutamine, koputamine jne). Eseme asetamine ühest käest teise, et võtta veel üht eset. Kompimise teel tuttavate esemete äratundmine. Tuttavate esemete sihipärane kasutamine.

Põhjus-tagajärg suhte harjutamine. Eseme enda juurde tõmbamine nõõri abil. Tuttava ja loogilise „töövahendi“ kasutamine selleks, et saada enda juurde haardeulatusest väljaspool olevaid soovitud esemeid (nt tõmbab küpsisevaagna enda poole, et küpsist haarata).

Nähtud lihtsate toimingute imiteerimine (nt auto, palli veeretamine, plaksutamine, lille nuusutamine jne). Õige osatoimingu valimine või kahe osatoimingu järjestamine tuttavas situatsioonis mingi tulemuse saavutamiseks (raadio helitugevuse nupu keeramine, karbi avamine eseme kätte saamiseks jm).

Orienteerumisõpetus. Igapäevastes tegevustes kasutatavate ruumide ja kohtade ära tundmine lähtudes põhitegevusest (sh õues orienteerumine).

Aeg-ajalt korduva situatsiooni äratundmine keskkonnast tulenevate vihjete põhjal, vastavalt reageerimine (nt arsti visiit, ujulas käimine).

III arengutase

Objekti kahe tunnuse märkamine (suunamisel). Tähelepanu ümberlülitamine ühelt tunnuselt teisele (suunamisel). Igapäevaste esemete tavapärase asukoha teadmine ka juhul, kui ese ei ole nähtaval (nt riided kapis, lusikad, pliiatsid sahtlis).

Mitmest klotsist torni ehitamine. Üksteise sisse ja peale käivate lelude ühendamine (nt matrjoška, topsipüramiid). Kujundite, figuuride paigutamine vastavasse vormi (nt kandiline, ümmargune, kolmnurkne, nupupusled).

Ühe tunnuse alusel (kuju, värv, suurus) esemete rühmitamine. Rühma sobimatu objekti eraldamine.

Hulkade *üks* ja *palju* eristamine.

Nimetatud pildile osutamine. Esemel ja foto/pildi sobitamine. Pildipaaride ühendamine. Kaheosalise lihtsa pildi kokkupanemine. Pildi osade ühendamine.

Esemete paigutamine ruumis eeskuju järgi (peal, all, kõrval). Esemete järjestamine näidise järgi (värvus, suurus või kuju). Esemete jaotamine igale kaaslasele. Esemete situatiivne ühendamine paarideks (nt hari-kühvel, lamp-pirn).

Pliiatsi ja pintsli sihipärane kasutamine (kriitseldamine).